

**WEWNĄTRZSZKOLNY SYSTEM DORADZTWA
ZAWODOWEGO
W ZESPOLE SZKÓŁ NR 5 IM. JANA PAWŁA II
W JASTRZĘBIU ZDROJU**

Podstawowe przepisy prawa dotyczące doradztwa zawodowego

Najważniejsze założenia związane z realizacją WSDZ w szkole zawarte są w dokumentach:

1. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 lutego 2019 r. w sprawie doradztwa zawodowego;
2. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 sierpnia 2018 r. w sprawie doradztwa zawodowego;
3. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity: Dz. U. z 1996 r., nr 67, poz. 329 ze zm.) zobowiązuje placówki oświatowe do „przygotowania uczniów do wyboru zawodu i kierunku kształcenia”;
4. Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2003 r., Nr 118, poz. 1112, Nr 137, poz.1304, Nr 203, poz. 1966, Nr 228, poz.2258 oraz z 2004 r., Nr 96, poz. 959 i Nr 179, poz. 1845) - dotyczy zasadności zatrudnienia w szkole doradcy zawodowego;
5. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół (Dz. U. z 2001r. Nr 61, poz. 624, z 2002 r. Nr 10, poz. 96, z 2003 r. Nr 146, poz. 1416) nakładają na dyrektorów i rady pedagogiczne „obowiązek organizacji wewnątrzszkolnego systemu poradnictwa zawodowego oraz zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu”;
6. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach. Zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu oraz planowaniem kształcenia i kariery zawodowej prowadzą nauczyciele, wychowawcy grup wychowawczych i specjaliści.
7. Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 22 lipca 2022 r. w sprawie wykazu zajęć prowadzonych bezpośrednio z uczniami lub wychowankami albo na ich rzecz przez nauczycieli poradni psychologiczno-pedagogicznych oraz nauczycieli: pedagogów, pedagogów specjalnych, psychologów, logopedów, terapeutów pedagogicznych i doradców zawodowych
8. Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 22 lipca 2022 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych szkołach i placówkach.

Wewnątrzszkolny System Doradztwa Zawodowego obejmuje ogół działań podejmowanych przez szkołę w celu prawidłowego przygotowania uczniów do wyboru zawodu i dalszego kierunku kształcenia. System określa cele, zadania oraz formy pracy w ramach corocznego Programu Realizacji WSDZ i stanowi załącznik do Statutu Szkoły. Adresatami są uczniowie, ich rodzice, nauczyciele oraz instytucje wspomagające proces doradczy. Uczeń przygotowany do podjęcia decyzji edukacyjnej i zawodowej to taki, który zna swoje zainteresowania i predyspozycje, potrafi dokonać samooceny i ma plany na przyszłość.

§ 1 Założenia i cele WSDZ

1. Wewnątrzszkolny System Doradztwa Zawodowego zakłada, że:
 - 1) wybór zawodu jest procesem będącym sekwencją decyzji podejmowanych na przestrzeni wielu lat życia;
 - 2) na wybór zawodu składają się: wiedza na temat siebie, wiedza na temat zawodów, ścieżek edukacyjnych i rynku pracy;
 - 3) na wybór zawodu wpływają głównie cechy osobowościowe jednostki (temperament, charakter, zdolności), zainteresowania, umiejętności, doświadczenia, wyznawane wartości, czynniki emocjonalne, zdrowotne, a także wpływ otoczenia i aktywność własna;
 - 4) działania w ramach WSDZ muszą być systematyczne, zaplanowane i realizowane wg harmonogramu, zgodne z treściami programowymi doradztwa zawodowego realizowanego w poszczególnych klasach;
 - 5) WSDZ obejmuje indywidualną i grupową pracę z uczniami, rodzicami i nauczycielami;
 - 6) WSDZ ma charakter planowych działań ogółu nauczycieli i koordynowany jest przez szkolnego doradcę zawodowego, dzięki czemu wszelkie działania szkoły mają spójny charakter.

§ 2. Cele programu WSDZ

1. Głównym celem Wewnątrzszkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego jest przygotowanie uczniów do trafnego wyboru drogi dalszego kształcenia i zawodu. Wykazuje on konieczność kształcenia u uczniów konkretnych umiejętności i dyspozycji, niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania w różnych rolach zawodowych i społecznych.

2. Szczegółowe cele Wewnętrzny System Doradztwa Zawodowego to:
 - 1) kształtowanie aktywnych postaw uczniów, pozwalających na efektywne radzenie sobie z problemami związanymi z wyborem dalszej drogi edukacyjnej i zawodowej,
 - 2) określenie swojego potencjału jako podstawy do kształtowania przyszłości,
 - 3) wyrobienie w uczniach pozytywnych postaw wobec pracy,
 - 4) kształtowanie odpowiedzialności za własny rozwój zawodowy,
 - 5) pomoc rodzicom w efektywnym wspieraniu dzieci w podejmowaniu decyzji edukacyjnych i zawodowych,
 - 6) zaangażowanie nauczycieli w rozwijanie talentów, zainteresowań, zdolności i predyspozycji uczniów oraz wspieranie ich w podejmowaniu decyzji edukacyjnych poprzez realizację tematów zawodoznawczych metodami aktywnymi zgodnie z podstawą programową.

§ 3 Funkcjonowanie WSDZ

1. Za realizację WSDZ odpowiada dyrektor szkoły, doradca zawodowy, pedagog, bibliotekarz, pielęgniarka szkolna, nauczyciele przedmiotowi, wychowawcy i inne osoby wspomagające działania doradcze. Wspólne planowanie działań systemowych przez specjalistów i nauczycieli pozwoli podzielić się poszczególnymi zadaniami adekwatnie do posiadanej przez nich wiedzy, doświadczeń, kompetencji w obszarze wychowania, przedsiębiorczości, doradztwa i orientacji zawodowej. Treści z zakresu doradztwa zawodowego są realizowane w szkole w ciągu roku szkolnego, zgodnie z Programem Realizacji WSDZ.
2. Wewnętrzny System Doradztwa Zawodowego obejmuje:
 - 1) W ramach pracy z nauczycielami (Radą Pedagogiczną):
 - a. Utworzenie i zapewnienie ciągłości działania wewnętrznego systemu doradztwa.
 - b. Określenie priorytetów dotyczących orientacji i informacji zawodowej w ramach programu wychowawczo-profilaktycznego szkoły..
 - c. Realizację działań z zakresu przygotowania uczniów do wyboru drogi zawodowej i roli pracownika.
 - d. Identyfikację potrzeb i dostosowanie oferty edukacyjnej placówki do zmian na rynku pracy.

2) W ramach pracy z rodzicami:

- a. Prezentację założeń pracy informacyjno-doradczej szkoły na rzecz uczniów.
- b. Zajęcia psychoedukacyjne służące wspomaganium rodziców w procesie podejmowania decyzji edukacyjnych i zawodowych przez ich dzieci.
- c. Przedstawienie aktualnej i pełnej oferty edukacyjnej szkolnictwa na różnych jego poziomach.
- d. Indywidualną pracę z rodzicami uczniów, którzy mają problemy: zdrowotne, emocjonalne, decyzyjne, intelektualne, rodzinne itp.
- e. Gromadzenie, systematyczną aktualizację i udostępnianie informacji edukacyjno-zawodowej.
- f. Przedstawienie możliwości zatrudnienia na lokalnym rynku pracy.

3) W ramach pracy z uczniami:

- a. Poznawanie siebie, zawodów, udzielanie informacji edukacyjnej i zawodowej - informacji o zawodach, kwalifikacjach i stanowiskach pracy oraz możliwościach uzyskania kwalifikacji zgodnych z potrzebami rynku pracy, a także predyspozycjami zawodowymi.
- b. Autodiagnozę preferencji i zainteresowań zawodowych.
- c. Analizę potrzeb rynku pracy i możliwości zatrudnienia na rynku pracy.
- d. Indywidualną pracę z uczniami mającymi problemy z wyborem szkoły i zawodu.
- e. Pomoc w planowaniu rozwoju zawodowego.
- f. Konfrontowanie samooceny uczniów z wymaganiami szkół i zawodów,
- g. Pomoc w wyborze i nabywaniu kwalifikacji zawodowych.
- h. Pomoc w budowaniu kolejnych etapów rozwoju edukacyjno-zawodowego.
- i. Określenie zgodności predyspozycji uczniów z wybieranym kierunkiem kształcenia.
- j. Przygotowanie do samodzielności w trudnych sytuacjach życiowych (egzamin, poszukiwanie pracy, podjęcie roli pracownika, zmiana zawodu, adaptacja do nowych warunków, bezrobocie).

§ 4 Realizacja i zakres działań z obszaru doradztwa zawodowego

1. Formy działań realizowanych w ramach Wewnątrzszkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego, których adresatami mogą być uczniowie, rodzice, nauczyciele:
 - 1) Informacja edukacyjno – zawodowa - gromadzenie i udostępnianie informacji edukacyjno-zawodowej (o zawodach, o rynku pracy, o możliwościach kształcenia i zatrudnienia, o planach rekrutacyjnych lokalnych uczelni) w postaci prasy, informatorów, programów multimedialnych). Przygotowanie młodzieży do samodzielnego pozyskiwania informacji (korzystanie z portali dotyczących rynku pracy, programów multimedialnych do samobadania, informatorów, ulotek, broszur, itp.).
 - 2) Poradnictwo indywidualne - porady i informacje zawodowe, diagnoza zdolności i predyspozycji.
 - 3) Poradnictwo grupowe - zespołowe, warsztatowe sesje doradcze, zajęcia warsztatowe służące wyposażeniu młodzieży w zasób wiedzy i umiejętności dotyczących np. poszukiwania pracy, samozatrudnienia, umiejętności interpersonalnych, planowania kariery zawodowej i innych; warsztaty dla nauczycieli służące doskonaleniu umiejętności doradczych.
 - 4) Rynek pracy - wycieczki, obserwacje, praktyki, uczniowski wolontariat, spotkania z absolwentami, którzy osiągnęli sukces zawodowy (promowanie dobrych wzorców), spotkania z przedstawicielami różnych zawodów, spotkania z przedstawicielami lokalnych firm, pracodawców i stowarzyszeń, oczekiwania pracodawców, lokalny rynek zatrudnienia, targi pracy, targi edukacyjne, zakłady pracy, instytucje rynku pracy, uczelnie wyższe, biura doradztwa personalnego i inne).
 - 5) Badania (diagnoza) zapotrzebowania na działania doradcze prowadzone w szkole.
2. Sposoby realizacji działań doradczych:
 - 1) Zajęcia z doradztwa zawodowego w klasach 7 i 8 SP, 3 i 4 LO, 3 – 5 Technikum,
 - 2) Zajęcia z wychowawcą,
 - 3) Lekcje przedmiotowe,
 - 4) Zastępstwa na lekcjach przedmiotowych i zajęciach z wychowawcą,
 - 5) Zajęcia prowadzone przez gości zapraszanych z instytucji wspomagających pracę szkoły w zakresie doradztwa zawodowego (np. PPP, OHP –MBP, uczelnie wyższe),

- 6) Wycieczki i inne zorganizowane wyjścia, np. Targi Edukacji i Pracy, dni otwarte szkół i uczelni wyższych,
 - 7) Spotkania z przedstawicielami różnych zawodów, przedstawicielami lokalnych firm i pracodawców.
3. Doradca zawodowy prowadzi zajęcia z doradztwa zawodowego w wymiarze 10 godzin w ciągu roku szkolnego w klasach 7 i 8 oraz 10 godzin w cyklu kształcenia w klasach ponadpodstawowych.
 4. Doradca zawodowy bierze udział w planowaniu działań szkoły w zakresie doradztwa zawodowego, aktualizuje informacje związane z doradztwem zawodowym, dokonuje bieżącego monitorowania realizacji WSDZ, przeprowadza ankietę ewaluacyjną i sporządza sprawozdanie z realizacji WSDZ;
 5. Doradca zawodowy i pedagog diagnozuje potrzeby oraz możliwości uczniów, udziela indywidualnych porad i konsultacji w zakresie rozpoznawania mocnych stron oraz podejmowania decyzji edukacyjnych, w zależności od potrzeb i możliwości organizacyjnych prowadzą zajęcia rozwijające umiejętności emocjonalno-społeczne oraz na temat technik uczenia się, radzenia sobie ze stresem i autoprezentacji, kierują uczniów do specjalistycznych placówek.
 6. Wychowawcy na zajęciach wprowadzają podstawy treningu interpersonalnego, kierują uczniów potrzebujących pomocy do doradcy zawodowego na konsultacje, prowadzą zajęcia na temat poznawania siebie i o tematyce zawodowej, uczą sposobów organizacji pracy własnej, wyznaczania celów.
 7. Na każdym przedmiocie nauczyciele realizują podstawę programową z doradztwa zawodowego.

§ 5 Osoby odpowiedzialne

1. Dyrektor szkoły – co roku do 30 września zatwierdza Program Realizacji WSDZ po zasięgnięciu opinii rady pedagogicznej.
2. Doradca zawodowy – czuwa nad realizacją Programu.
3. Pedagodzy – wspierają wychowawców w realizacji Programu, udzielają wsparcia indywidualnego w sytuacjach tego wymagających, prowadzą zajęcia grupowe z uczniami.

4. Pedagog specjalny – wspiera, zwłaszcza uczniów z opiniami i orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego.
5. Wychowawcy – wspierają uczniów w poszerzaniu wiedzy na temat oferty edukacyjnej oraz rozwijają zainteresowania i talenty uczniów pomocne przy wyborze kierunku drogi zawodowej.
6. Nauczyciel bibliotekarz – gromadzi aktualne publikacje związane z ofertą edukacyjną.
7. Pozostali nauczyciele – dbają o poszerzanie wiedzy dotyczącej zawodów oraz predyspozycji uczniów zgodnie z uczonym przedmiotem i treściami programowymi.
8. Pielęgniarka szkolna – pomaga uczniom w określeniu przeciwwskazań zdrowotnych do wykonywania określonych zawodów.

§ 6 Zadania szkolnego doradcy zawodowego

1. W szkole zatrudniony jest doradca zawodowy, do zadań którego należy w szczególności:
 - 1) systematyczne diagnozowanie zapotrzebowania uczniów na informacje edukacyjne i zawodowe na działania związane z realizacją doradztwa zawodowego;
 - 2) pomoc uczniom w planowaniu kształcenia i kariery zawodowej;
 - 3) gromadzenie, aktualizacja i udostępnianie informacji edukacyjnych i zawodowych właściwych dla danego poziomu kształcenia;
 - 4) koordynowanie działalności informacyjno-doradczej prowadzonej przez szkołę i placówkę;
 - 5) współpraca z innymi nauczycielami w tworzeniu i zapewnieniu ciągłości działań w zakresie
 - 6) zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu;
 - 7) wspieranie nauczycieli, wychowawców grup wychowawczych i innych specjalistów
 - 8) w udzielaniu pomocy psychologiczno-pedagogicznej;
 - 9) opracowanie systemu doradztwa zawodowego w szkole;
 - 10) opracowanie i przedstawienie do zaopiniowania radzie pedagogicznej w terminie do 30 września każdego roku szkolnego Program Realizacji WSDZ;
 - 11) prowadzenie zajęć określonych w Programie doradztwa zawodowego oraz zajęć w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej związanych z wyborem kierunku kształcenia

i zawodu z uwzględnieniem rozpoznanych mocnych stron, predyspozycji, zainteresowań i uzdolnień uczniów;

12) prowadzenie dokumentacji zajęć, zgodnie z odrębnymi przepisami.

§ 7 Efekty wynikające z wdrożenia WSDZ

1. Przewidywane rezultaty w odniesieniu do Rady Pedagogicznej.
 - 1) Wprowadzenie treści doradztwa zawodowego do tematyki godzin wychowawczych klas.
 - 2) Współpraca ze środowiskiem lokalnym na rzecz rozwoju zawodowego uczniów.
 - 3) Zastosowanie metod, technik i form prowadzenia zajęć z doradztwa zawodowego podczas zajęć z uczniami.
 - 4) Realizacja treści zawodoznawczych podczas lekcji, zebrań oraz spotkań indywidualnych z rodzicami.
2. Przewidywane rezultaty w odniesieniu do uczniów.
 - 1) Znajomość czynników niezbędnych do podjęcia prawidłowej decyzji wyboru zawodu.
 - 2) Umiejętność dokonywania samooceny, wskazywania swoich predyspozycji, mocnych i słabych stron, decydujących o trafności wyboru zawodu i dalszej drogi edukacyjnej.
 - 3) Znajomość świata pracy, grup zawodów, kwalifikacji.
 - 4) Umiejętność samodzielnego zaplanowania ścieżki edukacyjno - zawodowej.
 - 5) Wiedza nt systemu szkolnictwa średniego i wyższego oraz zasad rekrutacji do poszczególnych szkół.
 - 6) Umiejętność dokonywania selekcji informacji związanych z rynkiem pracy.
3. Przewidywane rezultaty w odniesieniu do rodziców.
 - 1) Znajomość czynników niezbędnych do podjęcia prawidłowej decyzji wyboru ścieżki edukacyjno – zawodowej przez dziecko.
 - 2) Zrozumienie potrzeby uwzględnienia zainteresowań, uzdolnień, cech charakteru, temperamentu, stanu zdrowia, możliwości psychofizycznych, rynku pracy jako czynników decydujących przy planowaniu kariery edukacyjnej i zawodowej dziecka. Umiejętność wskazania tych cech u własnego dziecka.

- 3) Znajomość źródeł informacji i wsparcia w procesie wyboru drogi zawodowej dziecka.
- 4) Znajomość trendów w zatrudnieniu na lokalnym rynku pracy oraz oferty szkolnictwa ponadpodstawowego na terenie miasta.
- 5) Umiejętność udzielenia pomocy swojemu dziecku w podejmowaniu decyzji edukacyjno - zawodowych.

§ 8 Monitoring i ewaluacja

1. Wewnątrzszkolny System Doradztwa Zawodowego podlega stałemu monitoringowi i ewaluacji.
2. Doradca zawodowy monitoruje realizację systemu.
3. Ewaluacja skuteczności zaplanowanych w WSDZ działań nastąpi poprzez zebranie informacji zwrotnych od adresatów WSDZ i analizę prowadzonej dokumentacji.
4. Realizacja zadań podejmowanych przez doradcę zawodowego w ramach wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego dokumentowana jest wpisem do dziennika zajęć doradcy zawodowego.
5. Realizacja treści z zakresu doradztwa edukacyjno – zawodowego podejmowanych na zajęciach lekcyjnych dokumentowana jest wpisem tematu do dziennika zajęć lekcyjnych.